

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 Het College voor Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.
Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

- a. Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
  - b. Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden WOLF-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.
- Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt. In dat geval houdt het College voor Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 64 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Wereld

Opgave 1 – Opkomende markten

---

1 maximumscore 2

- Mexico, Indonesië en Turkije 1
- een grote bevolkingsomvang 1

Opmerking

Alleen als alle drie de landen genoemd zijn 1 scorepunt toekennen.

2 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- veel traditionele centrumlanden te maken hebben met vergrijzing (oorzaak) 1
- waardoor er veel niet-werkenden zijn ten opzichte van het aantal werkenden (gevolg) 1

of

- veel traditionele centrumlanden te maken hebben met vergrijzing (oorzaak) 1
- waardoor deze landen relatief veel uitgaven hebben (zoals zorgkosten) die betrekking hebben op ouderen (gevolg) 1

Vraag	Antwoord	Scores
3	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat de economische groei in Rusland vooral tot stand komt als gevolg van de export van grote hoeveelheden grondstoffen/fossiele brandstoffen.	
4	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • de HDI / VN-index over levensomstandigheden • het best: Rusland; het slechtst: India 	1 1
	<i>Opmerking</i> <i>Alleen als beide landen genoemd zijn 1 scorepunt toekennen.</i>	
5	maximumscore 2 Juiste redenen zijn: <ul style="list-style-type: none"> – het binnenhalen van moderne technologie / kennis – toegang krijgen tot de (omvangrijke) westerse afzetmarkt – Westerse merken zijn gewild (in de BRIC-landen). – De overname van westerse bedrijven is een relatief veilige belegging. 	
	per juiste reden	1

Opgave 2 – Cultuurgebieden

6	maximumscore 1 religie	
7	maximumscore 2 <ul style="list-style-type: none"> • Een deel van de bewoners op de Filipijnen is christelijk / katholiek • kaart 154B/236A 	1 1
8	maximumscore 2 Uit de redenering moet blijken dat <ul style="list-style-type: none"> • Australië en Canada vestigingskoloniën waren • waar veel Europeanen naartoe trokken (zodat de Europese/westerse cultuur daar kon gaan domineren / de inheemse cultuur kon gaan overheersen) 	1 1
9	maximumscore 2 Uit de redenering moet blijken dat <ul style="list-style-type: none"> • de etnische samenstelling van de bevolking in het Caribisch gebied verschilt van die in de rest van Latijns-Amerika (kaart 205B) • zodat de cultuur van de bevolking ook anders is in het Caribisch gebied 	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aarde

Opgave 3 – Schuivende platen in Nieuw-Zeeland

10 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- aardbevingen op het Zuidereiland ontstaan als gevolg van de beweging langs een transforme breuk (en op het Noordereiland als gevolg van subductie) (oorzaak) 1
- waardoor bij het Zuidereiland wrijving tussen de platen alleen ondiep wordt opgebouwd (en bij het Noordereiland ook op grotere diepte) (gevolg) 1

11 maximumscore 2

Uit de uitleg moet blijken dat

- ten oosten van de vulkanische zone de Pacifische/oceanische plaat nog niet erg diep is weggedoken (oorzaak) 1
- waardoor deze nog niet/onvoldoende is gesmolten (om het opstijgen van magma mogelijk te maken) (gevolg) 1

12 maximumscore 2

- foto b 1
- De berg Aoraki/Mount Cook ligt in tegenstelling tot de andere bergen in een gebergte dat niet gevormd is door vulkanisme 1

13 maximumscore 3

Een juiste aanwijzing voor het optreden van subductie in de ‘ring van vuur’ is bij

- kaart A - er bevinden zich (vrijwel overal) vulkanische gesteenten.
- kaart B - er bevinden zich (vrijwel overal) convergerende plaatgrenzen.
- kaart C - er bevinden zich (vrijwel overal) diepzeetroggen.
- kaart D - er bevinden zich (vrijwel overal) actieve vulkanen.

indien vier aanwijzingen juist 3

indien drie aanwijzingen juist 2

indien twee aanwijzingen juist 1

indien één of geen aanwijzing juist 0

Opmerking

Bij A of D mogen antwoorden die ingaan op de aanwezigheid van eilandbogen goed gerekend worden.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 4 – Cappadocië

---

14 maximumscore 1

b

15 maximumscore 2

Juiste oorzaken zijn:

- Er is nauwelijks sprake van begroeiing/vegetatie.
- Als er neerslag valt, gebeurt dat vaak in de vorm van stortbuien.

per juiste oorzaak

1

16 maximumscore 2

- continentaal klimaat (met neerslag in alle jaargetijden) / D(f)-klimaat
- de hogere ligging van dit gebied / de aanwezigheid van gebergten

1

1

17 maximumscore 2

- (stelling) 1 - juist: atlaskaart 125C/226A
- (stelling) 2 - juist: atlaskaart 124C/78B

1

1

Opmerking

Alleen aan een correct antwoord in combinatie met de juiste atlaskaart 1 scorepunt toekennen.

Ontwikkelingsland – Indonesië

Opgave 5 – Klimaatverschillen

---

18 maximumscore 2

- gematigd zeeklimaat (Cf), door (hoge) gebergten
- savanneklimaat (Aw/As), door jaarlijkse neerslagverschillen / het verschuiven van de ITCZ / de halfjaarlijkse verandering van de windrichting

1

1

Opmerking

Alleen voor een antwoord waarin het juiste klimaat wordt genoemd in combinatie met de juiste oorzaak 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
19	maximumscore 3	
	• Timor	1
	Uit de uitleg moet blijken dat	
	• Timor in de maand juli het meest onder invloed staat van hoge luchtdruk / het hogedrukgebied boven Australië (oorzaak)	1
	• waardoor er (dalende lucht en dus) weinig bewolking is (gevolg)	1
20	maximumscore 2	
	De juiste oorzaken zijn:	
	• de ligging van het gebergte (aan de westzijde van Sumatra)	1
	• de overheersende windrichting / de aanlandige wind in Padang en de afluende wind in Medan	1
21	maximumscore 2	
	Uit de beschrijving moet blijken dat	
	• op Kalimantan de meeste neerslag in het binnenland valt en op Sumatra langs de zuidwestkust	1
	• oorzaak: de ligging van gebergten	1

Opgave 6 – Migranten in Zuid-Sumatra

22	maximumscore 2	
	• javanisering	1
	• 10-15%	1
23	maximumscore 2	
	• a ruraal → urbaan	1
	• b ruraal → ruraal	1
24	maximumscore 1	
	Uit het antwoord moet blijken dat de afstand tot het sterk verstedelijkte/dichtbevolkte (westen van) Java gering is.	
25	maximumscore 2	
	• De Balinezen zijn hindoeïstisch, terwijl de oorspronkelijke bewoners (en de Javaanse transmigranten) islamitisch zijn / De Balinezen hebben een andere religie/cultuur dan de oorspronkelijke bewoners en de Javanen	1
	• de sociaal-culturele dimensie en de economische dimensie	1

Opmerking

Alleen als beide geografische dimensies juist zijn 1 scorepunt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Leefomgeving

Opgave 7 – Water in Rotterdam

- 26 maximumscore 2**
- In de winter valt meer neerslag 1
  - In de zomer valt de neerslag vaker in de vorm van stortbuien 1
- 27 maximumscore 2**
- Uit de beschrijving moet blijken dat
- tijdens een zware storm de waterstand op zee verhoogd is / het zeewater door de wind de Nieuwe Waterweg in wordt gestuwd 1
  - zodat het rivierwater wordt opgestuwd / waardoor de rivieren hun water minder efficiënt op zee kunnen lozen (en er dus overstromingen kunnen ontstaan) 1
- 28 maximumscore 2**
- Uit de uitleg moet blijken dat
- het oppervlak waar water de grond in kan zakken door bebouwing kleiner is geworden (oorzaak) 1
  - waardoor na hevige regenval de riolen/watergangen het regenwater dat anders de grond in was gezakt niet snel genoeg kunnen afvoeren (gevolg) 1
- 29 maximumscore 2**
- Uit de uitleg moet blijken dat
- groene daken veel regenwater opnemen / een deel van het regenwater vasthouden (oorzaak) 1
  - waardoor minder water via de oppervlakte afstroomt / waardoor minder water via het riool hoeft te worden afgevoerd (gevolg) 1

Opgave 8 – Amsterdam Steigereiland

- 30 maximumscore 3**
- stadsdeel Centrum 1
- Uit de redenering moet blijken dat
- in het stadsdeel Centrum relatief veel woningen zijn met maar 1 of 2 kamer(s) 1
  - zodat daar relatief veel eenpersoonshuishoudens zijn / relatief weinig meerpersoonshuishoudens zijn 1

Vraag	Antwoord	Scores
31	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • Juiste antwoorden voor de daling van de gemiddelde woningbezetting zijn: <ul style="list-style-type: none"> – de daling van het geboortecijfer – de toename van het aantal echtscheidingen – de toename van het aantal alleenstaanden/eenpersoonshuishoudens – de afname van het aantal kinderen per gezin • Een juist antwoord voor de afwijking van Steigereiland is: In een jonge buurt als Steigereiland wonen relatief veel jonge gezinnen met kinderen. 	<p>1</p> <p>1</p>
32	maximumscore 1	
	Er zijn maar weinig toegangswegen. / De wijk ligt geïsoleerd op een eiland.	
33	maximumscore 2	
	Uit de redenering moet blijken dat	
	<ul style="list-style-type: none"> • het overheidsbeleid gericht is op de compacte stad / het bouwen van VINEX-locaties • een nieuwbouwlocatie vlakbij de bestaande stad past bij dit beleid 	<p>1</p> <p>1</p>

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in het programma WOLF. Zend de gegevens uiterlijk op 20 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

Opgave 3

- bron 1 vrij naar: www.gns.cri.nz
bron 2 foto a: bron: www.newzealandphoto.info
foto b: bron: <http://commons.wikipedia.com>
foto c: bron: www.waymarking.com

Opgave 4

- bron 1 bron: <http://us.123rf.com>

Opgave 6

- bron 1 bron: Cito
bron 2 vrij naar: Jakarta Post, 6 november 2012

Opgave 7

- bron 1 vrij naar: <http://feitenfictie.deltares.nl>

Opgave 8

- bron 1 bron: www.vesteda.com
bron 2 bron: www.os.amsterdam.nl